

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

MEHMET MÜCAHİD BAŞ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2023/24123

Karar Tarihi : 9/12/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FİDAN

Muhterem İNCE

Raportör : Muhammed Cemil KANDEMİR

Başvurucu : Mehmet Mücahid BAŞ

Vekili : Av. Gökşin GÜDEK UĞUR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamu görevlisinin geçici süreyle başka bir kurumda görevlendirilmesi nedeniyle sendika hakkının, bu işlemin iptali talebiyle açılan davada temin edilmesini istediği bazı belgeler toplanmadan karar verilmesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. İzmit 2 No.lu Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonunda doktor olarak çalışan başvuru 4/3/2022 tarihli işlemle 10/3/2022-10/5/2022 tarihleri arasında Hakkâri 3. Piyade Tümen Komutanlığı emrine geçici olarak görevlendirilmiştir. Başvurucu, bu işlemin iptali talebiyle dava açmıştır.

3. Kocaeli 2. İdare Mahkemesi (Mahkeme) davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, harekât ihtiyaçları gözönünde bulundurularak Türk Silahlı Kuvvetlerine sağlık hizmetleri sunulması amacıyla Sağlık Bakanlığı ile Millî Savunma Bakanlığı arasında protokol imzalandığı, ihtiyaç hâlinde sağlık personelinin idarece resen geçici olarak görevlendirilmesi hususunda idareye takdir yetkisi tanındığı, Türkiye'nin güvenliğini temin etmek amacıyla icra edilen askerî harekâtların etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesini sağlamak için Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından talep edilen sağlık personeli ihtiyacının karşılanması maksadıyla tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

4. Başvurucu, bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi istinaf başvurusunu reddetmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 13/3/2023 tarihinde öğrenmiş olup 30/3/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılması karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Sendika Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Başvurucu; sendika temsilcisi olduğunu çalıştığı kuruma bildirmesine rağmen geçici süreyle görevlendirildiğini, 25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 18. maddesi uyarınca idarenin sendika temsilcisinin işyerini açık ve kesin şekilde belirtmedikçe değiştiremeyeceğini, bu yöndeki yargı kararlarını yargılama mercilerine sunmasına rağmen bu hususa ilişkin değerlendirme yapılmadığını ileri sürerek örgütlenme özgürlüğünün ve sendika hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

8. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne ilişkin beyanında başvuru formunda ileri sürdüğü iddiaları tekrarlamıştır.

9. Somut olayda başvurunun temel şikâyeti, geçici süreyle görevlendirilmesi işlemi nedeniyle sendika hakkının ihlal edilmesine dair olduğundan bu kısımdaki iddialarının sendika hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

10. Başvurucu 4/3/2022 tarihli işlemle geçici süreyle görevlendirilmiştir. Başvurunun bulunduğu belgelerden 8/3/2022 tarihinde Hekim ve Diğer Sağlık Çalışanları Kamu Sağlık ve Sosyal Hizmetler Sendikasına (HEKİMSEN) üye olduğu, aynı gün Sendikanın İzmit Merkez 112 Acil Sağlık Hizmetleri Temsilciliğine atandığı anlaşılmaktadır. Başvurucu, geçici olarak görevlendirilmesine ilişkin işlemde dört gün sonra mezkûr Sendikaya üye olmuş ve Sendikanın temsilcisi olarak görevlendirilmiştir.

11. Başvurucu, hakkındaki işlemin tesis edildiği tarihte sendika temsilcisi olmadığından başvurunun sendika temsilcilerine ilişkin korumadan yararlanma imkânı da yoktur. Bu hususa ilişkin iddialarının davanın sonucuna etkili olduğu söylenemeyeceğinden yargılama mercilerince karşılanması da gerekmemektedir. Bu durumda başvurunun sendika hakkına bir müdahalede bulunulmadığı anlaşılmıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle sendika hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Silahların Eşitliği ve Çelişmeli Yargılama İlkelerinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Başvurucu; ulaşamadığı belgelerin idareden istenmesini, bilgi ve belgelerin toplanmasını yargılama merciinden talep ettiğini belirtmiştir. Başvurunun bu iddiasının hangi bilgi ve belgelere ilişkin olduğu belirli olmadığı gibi söz konusu iddiasını 15/8/2022 tarihli istinaf başvuru dilekçesinde ileri sürmediği de görüldüğünden başvurunun bu beyanı değerlendirilmemiştir.

14. Başvurucu; dilekçelerinde talep etmesine rağmen çalıştığı ve görevlendirildiği hizmet bölgelerinin tespitlerinin yapılmadığını, çalıştığı birimdeki doktor sayısının tespit edilmediğini ileri sürerek silahların eşitliği ilkesinin, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 8. maddesinin (f) bendine aykırı olarak muvafakatinin alınmadığını, kanun yolu incelemesi yapılan kararda hiçbir mevzuat hükmüne ve emsal karara atıf yapılmadığını, mahkeme kararı hukuka uygun bulursa dahi lehe ve aleyhe hususların değerlendirilmediğini ileri sürerek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

15. Başvurucunun bu iddialarının silahların eşitliği ilkesi kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

16. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usule ilişkin haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelir (*Yaşasın Aslan* [2. B.], B. No: 2013/1134, 16/5/2013, § 32). Bu usul güvencesi, uyumsuzluğun her iki tarafına da savunmasının temel dayanağı olan delilleri sunma imkânı tanınmasını kapsamaktadır. Genel anlamda hakkaniyete uygun bir yargılamanın yürütülebilmesi için silahların eşitliği ilkesi ışığında taraflara tanık delili de dâhil olmak üzere delillerini sunma, inceletme noktasında uygun imkânların tanınması ve yargılamaya etkin katılımlarının sağlanması gerekir. Bu anlamda delillere ilişkin dengesizlik veya hakkaniyetsiz olma iddiaları da yargılamanın bütünü kapsamında değerlendirilecektir (*Yüksel Hançer* [1. B.], B. No: 2013/2116, 23/1/2014, §§ 18,19). Ceza davaları ile medeni hak ve yükümlülöklere ilişkin davaların usul kuralları da dâhil olmak üzere yargılamanın tüm aşamalarında silahların eşitliği ilkesinin güvence altına alınarak adil yargılama hakkının korunması hukuk devleti olmanın bir gereğidir (*Mustafa Kupal* [1. B.], B. No: 2013/7727, 4/2/2016, § 52).

17. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin tarafların öne sürdüğü ve esasa etkili olan iddiaların işin mahiyetinin gerektirdiği ölçüde incelenip incelenmediğini ve özellikle ispat külfeti konusunda taraflardan birinin diğerine nazaran dezavantajlı bir konuma düşürölüp düşürölmediğini denetleme görevi bulunmaktadır (*Ahmet Korkmaz* [2. B.], B. No: 2014/16232, 25/1/2018, § 29).

18. Eldeki uyumsuzlukta Mahkeme, başvurunun iddiaları doğrultusunda yargılama esnasında 17/3/2022 tarihli ara kararı ile başvurunun hizmet cetvelini ve geçici görevlendirmesine ilişkin işlemin dayanağı olan tüm bilgi ve belgeleri idareden talep etmiş, bu ara kararını başvuru vekiline de tebliğ etmiştir. İdarece başvurunun hizmet cetveli ile Genelkurmay Başkanlığının Sağlık Bakanlığına hitaben yazdığı sağlık personeli ihtiyacı konulu yazı ve eklerinin de aralarında olduğu belgeler Mahkemeye gönderilmiştir. Mahkeme; başvurunun geçici süre ile görevlendirilmesine ilişkin işlemi Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaç durumunu, Millî Savunma Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında yapılan protokolü ve idarenin takdir yetkisi kullanımını dikkate alarak denetlemiş ve buna göre başvurunun iddiaları hakkında bir inceleme yapmıştır. Dolayısıyla başvuruya konu olayda idarenin sunduğu deliller ve görüşlerle ilgili başvurunun bilgi sahibi olma, bunlara karşı etkili bir şekilde itiraz etme, delillerini ve iddialarını sunma konusunda uygun imkânların sağlanmadığına dair bir bulguya rastlanmadığı gibi başvurunun yargılamanın sonucunu etkileyecek usule ilişkin bir imkândan mahrum kalmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

A. Sendika hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 9/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.